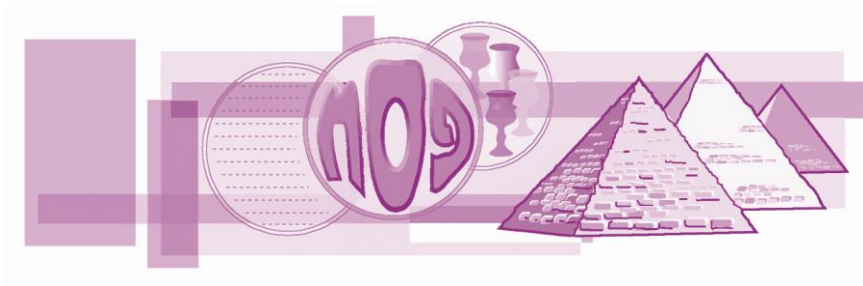
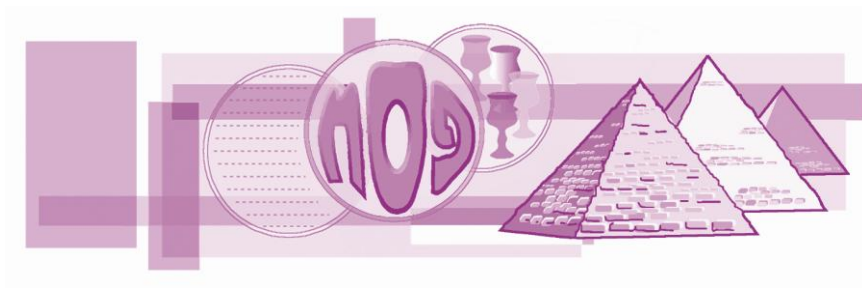

פסח

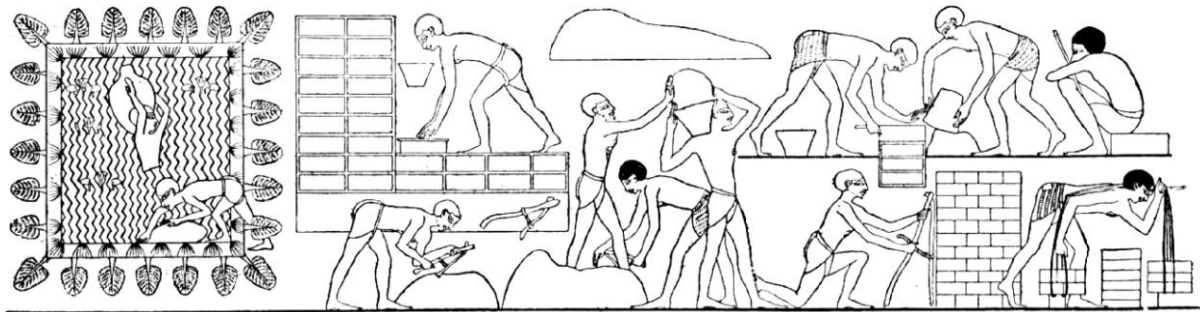

פרק א - מעבדות לחירות

1. עבדות

אחד משמותיו של חג הפסח הוא "חג החירות".
בפרק זה נברר את המושגים 'עבדות' ו'חירות', ואת המעבר מעבדות לחירות.

1. חפשו במילון את ההגדרה לערך "עבדות".
2. מה המילה 'עבד' מזכירה לכם ואילו תחושות היא מעוררת בכם.

מאפייני העבד:

1. על העבד מטילים משימות קשות ומעייפות.
2. העבד מחוייב לבצע כל עבודה שהאדון מטיל עליו.
3. לעבד אין שליטה לא על הזמן שלו ולא על רצונותיו.

לפניכם רשימת מקורות מן התורה ומן המדרש המתארים את חיי העבדות במצרים. התאימו בינם לבין המאפיינים של העבד.

"וימררו את זיזיהם בעבודה קשה, בזמור ובלבנים"

(שמות א, יד)

"ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות...ויאמר:
בילדכן את העבריות וראיתן על האֲבָנִים:
אם בן הוא והמיתן אותו, ואם בת היא וזיזה"

(שמות א, טו-טז)

"את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך" (א, יד)
ר' שמואל בר נחמן אמר ר' יוחנן: מלמד שהיו מחליפים
מלאכת אנשים לנשים ומלאכת נשים לאנשים

(שמות רבה, א)

"ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" (א, ג)
ר' שמואל בר נחמן אומר: בפריכה, וכן עשו לכל אחד
מישראל, כל מה שעשו הלִבְנִים ביום ראשון (=שמות
הלבנים) שמו עליו לגזירה שיעשה כנגדן בכל יום ויום

(שמות רבה, א)

"ויהי בימים הרבים ההם, וימת מלך מצרים ויאנוזו בני
ישראל מן העבודה"

(שמות ב, כג)

פיתחו חומש בראשית פרק ב פס' טו וצינו מה ניתן ללמוד מפסוק זה לגבי
ההיבטים החיוביים של העבודה בחי' האדם.

1. כיתבו חיבור קצר: "מיומנו של עבד עברי במצרים".

מה היה, לדעתכם, הדבר הקשה ביותר בחי' העבד היהודי במצרים?

2. האם יש בתקופתנו עבדות בארץ ישראל או בארצות אחרות? הדגמו.

3. מהו ההבדל בין 'עבודה' לבין 'עבדות'?

4. אנשים רבים כיום הינם שכירים העובדים אצל מעביד, ומקבלים משכורת

תמורת עבודתם. מה הם ההבדלים בין שכיר לעבד?

השתעבדות

כפי שעבד משועבד לאדם אחר, ישנם אנשים המשועבדים בצורה מוגזמת, ולעיתים כפייתית, להתנהגות מסויימת. התנהגות זו מכונה "התמכרות".

1. חפשו במילון את ההגדרה לערך "התמכרות".
2. ערכו רשימה של סוגי התמכרויות.
3. חברו פרסומת לרדיו/ לעיתון/ לשלט חוצות המזהיר מפני התמכרות כלשהי.
4. ספרו על התמכרויות ששמעתם עליהן. העלו רעיונות איך אפשר להתמודד או להיגמל מהתמכרויות אלו.
5. מדוע, לדעתכם, אדם "מכור" אינו בן-חורין?

2. חירות

1. חפשו במילון את ההגדרה לערך "חירות".
2. מה צמד המילים 'בן-חורין' מזכיר לכם ואילו תחושות הוא מעורר בכם?

מאפייני בן-חורין:

1. בן-חורין חי על פי אמונתו
2. בן-חורין בוחר כיצד לנהל את חייו
3. בן-חורין יכול להגן על עצמו ועל משפחתו

בעמוד הבא מובאת רשימת מקורות מן התורה ומן המדרש המתארים את בני ישראל לאחר יציאתם ממצרים. התאימו בינם לבין המאפיינים של בן-חורין.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ: בּוֹזֵר לָנוּ אֲנָשִׁים, וְצֵא הַלְּזֹזִים בַּעֲמֻלְךָ"
(שמות יז, ט)

"וַיֵּרָא הָעָם אֶת ה', וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוּ"
(שמות יד, לא)

"וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם יִזְדָּרְיוּ וַיֹּאמְרוּ: כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"
(שמות יט, ח)

"...אֶת אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ – אָפוּ, וְאֶת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ – בִּשְׁלוּ"
(שמות טז, כג)

1. מתי אדם מרגיש שהוא בן-חורין? הדגימו.

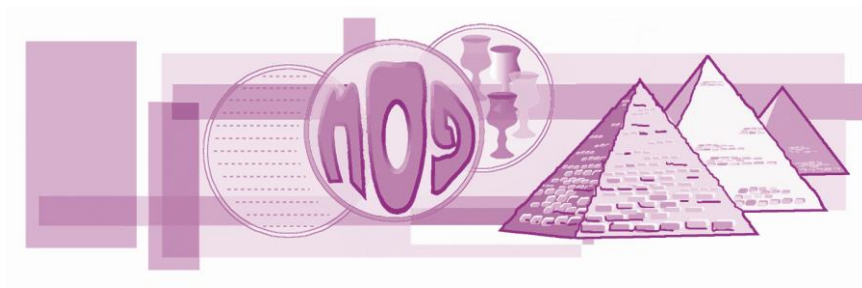
2. גם לבן-חורין יש גבולות. מה הם?

אזרח בן-חורין

כפי שכתבנו, אחד המאפיינים של בן-החורין הוא היכולת להיות אחראי למעשיו, לנסות ולכוון את מהלך חייו בכוחות עצמו. במדינה דמוקרטית אזרחי המדינה יכולים להשפיע על עתידם על ידי בחירת נציגיהם למוסדות השלטון. עד תחילת המאה ה-20, נשים בכל העולם לא הורשו להשתתף בבחירות (עד היום ישנן מדינות בהן ניתנת זכות הבחירה לגברים בלבד).

בבחירות לקראת האסיפה המכוננת (כיום - "הכנסת") שנערכו בארץ ישראל בשנת תרצ"ה (1935), התעוררה השאלה: האם יש לאפשר לנשים להשתתף בבחירות. העניין עורר פולמוס גדול בתוך הציבור הדתי ובקרוב פוסקי ההלכה. באותם ימים רווחו שלוש גישות:

הגישה הראשונה הייתה כי אין לאפשר לנשים לבחור ולהיבחר (מתוך חשש שהשתתפות של נשים בפעילות ציבורית עלולה לפגוע בנוהגי הצניעות ובתפקוד המשפחה).

הגישה השנייה הייתה כי יש לאפשר לנשים לבחור, אך לא להיבחר (מתוך הנחה שרק השתתפות פומבית פעילה של נשים עלולה לפגוע, ואילו הבחירות עצמן הן אירוע קצר וחולף).

הגישה השלישית הייתה כי יש לאפשר לנשים הן לבחור והן ולהיבחר (מתוך הנחה שישנה חשיבות לכך שנשים תשפענה על ההחלטות והעשייה החברתית, וניתן לעשות זאת גם ללא פגיעה בנוהגי הצניעות ובתפקוד המשפחה).

הרב עוזיאל צידד בזכותן של הנשים לבחור ולהיבחר, וכך כתב לאחר שהנושא הוכרע: ^מ

זכות האשה בבית המורשים ומוסדות ההנהלה הצבורית והישובית -
שאלה זאת היתה לסלע המחלוקת בארץ ישראל, ומפניה הזדעזעה ארץ ישראל כולה.

ואין הדעת מקבלת לשלול מהנשים זכות אישית זאת, כי הלא בבחירות אלה מרכיבים אנו אלופים לראשינו, ונותנים יפוי כח לנבחרינו לדבר בשמנו, לסדר את עניני ישובנו ולהטיל מסים על רכושנו, והנשים בדרך ישר או בדרך אי-ישר (=עקיפה) מקבלות עליהן מרותן של נבחרים אלה, ונשמעות להוראותיהן וחוקיהן הצבוריים והלאומיים, ואיך אפשר לתפוס החבל בשני ראשין: להטיל עליהן החובה המשמעתית של נבחרים העם, ולשלול מהן זכות בחירתן?

מסקנה: (א) האשה יש לה זכות גמורה בבחירות כדי שתכנס בכלל החובה המשמעתית להנבחרים אשר יעמדו בראש העם. (ב) האשה יכולה גם להיות נבחרת בהסכמת ותקנת הצבור.

(שו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן, סימן מד)

1. הרב עוזיאל מעיד כי שאלת בחירת הנשים עוררה זעזוע גדול בישוב היהודי בארץ ישראל. מדוע, לדעתכם, עוררה שאלה זו סערה גדולה?
2. באיזה נימוק משתמש הרב עוזיאל בכדי להצדיק את עמדתו המתירה לנשים להשתתף בבחירות?
3. האם יש הבדל, לדעת הרב עוזיאל, בין הזכות לבחור לבין הזכות להיבחר? הוכיחו מנוסח דבריו.

בתקופת הבחירות לכנסת הראשונה פעלה אשה חשובה ושמה טובה סנהדראי. טובה סנהדראי כיהנה כחברת כנסת, סגן יושב ראש הכנסת ויו"ר "אמונה". קורות חייה סופרו על ידה בספרה "באמונה בחרתי" (בהוצאת אמונה).

טובה נולדה בפולין ועלתה לארץ ישראל, כאן הפכה למנהיגה בולטת, אשת מופת. טובה היתה המנהיגה של תנועת האשה הדתית לאומית - "אמונה". חברות "אמונה" עזרו לעולים בצעדיהם הראשונים בארץ, תמכו בהם בהתמודדות עם קשיי קליטה, ובכך סייעו בתהליך קבוץ הגלויות שהתרחש באותו הזמן. מאמץ עצום זה שטובה היתה ממארגניו, לא הוערך כראוי על ידי ראשי המפלגה הדתית לאומית. טובה מספרת על הרגע בו קרא לה משה חיים שפירא, מנהיג התנועה הדתית לאומית, והודיע לה כי סיכם עם הרב כהנמן, ראש ישיבת פוניבז', על הליכה משותפת של מפלגות הדתיים והחרדים לקראת הבחירות לכנסת הראשונה. לרגע שמחה טובה על הצעד החשוב של האיחוד, אבל אז הוסיף משה שפירא: "הרב כהנמן התנה זאת בכך שברשימה המשותפת לא תהיה אשה".

טובה שאלה בזעם: "כיצד נתת יד (=הסכמת) להחלטה כזו"? ... מיד לאחר שדיווחה לחברותיה על המצב החדש, החלו זורמות תגובות נזעמות מקרב נשים דתיות לאומיות. הן התאספו בביתה של טובה והחליטו להקים מפלגה עצמאית פ"ד – פועלת דתית. הן טענו כי כיוון שתמיד נבחרו חברות שוות ערך בוועד הפועל הציוני, בכנסים, בקונגרסים – לא ייתכן שכאשר מתקיים, אחרי אלפיים שנות גלות, המעשה הדמוקרטי הראשון של המדינה הציונית – דווקא אז ייפקד מקומן.

1. מדוע טובה וחברותיה חשו נפגעות מהחלטתו של משה חיים שפירא?
2. חוו דעתכם, מה היה צריך לעשות משה חיים שפירא, כשהרב כהנמן העמיד בפניו את התנאי שלו?
3. אילו הייתם במקום טובה – כיצד הייתם מגיבים?

"אמונה" היא תנועת האשה הדתית לאומית. כמו כן, קיימות בישראל שתי תנועות גדולות של נשים: "ויצו" ו"נעמת".

בקרו באתרי האינטרנט של תנועות הנשים:

"אמונה", תנועת האשה הדתית לאומית: www.emunah.org.il

"נעמת", תנועת נשים עובדות ומתנדבות: <http://www.naamat.org.il>

"ויצו", תנועת האשה הגדולה בעולם: <http://www.wizo.org>

מה הן עיקרי פעולותיהן?

תנועות נשים

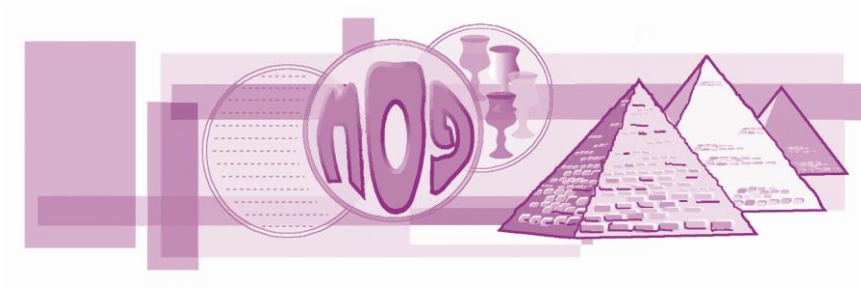
מוסדות חינוך

מבצע "מענות חיטין"

מעונות יום לילדים

חירות רוחנית

קיימת חירות גשמית המתייחסת לתנאים החומריים והמעשיים שבחיי האדם, וקיימת חירות רוחנית או נפשית שאינה תלויה בגורמים חיצוניים. לכן, החירות הנפשית או הרוחנית יכולה לבוא לידי ביטוי גם במצבים בהם האדם כלוא ומשועבד.

דוגמא לכך ניתן לראות בהתנהגותו של נתן שרנסקי שהיה עצור שנים עשרה שנה בכלא הסובייטי, לפרטובו, ובכל זאת נותר בן-חורין ברוחו. נתן שרנסקי תיעד את תקופת המאבק שלו, וכך הוא כותב בספרו:

שום דואר, נכנס או יוצא, לא הותר בלפורטובו. כל ביקור לא אושר. מגע עם האסירים האחרים היה אסור באיסור חמור, מלבד שכנך לתא שעלול תמיד להתגלות כמלשין...מה שהדאיג אותי יותר מכל בענין הבידוד שלי היה החשש שאם יימשך הרבה, לא יהיה מנוס מכך שאתחיל להתאים את עצמי – אולי לא במודע – לעולם של חוקרי...אחרי הכל, כה הרבה כבר היה נתון לשליטתם: מתי אישן, מה אוכל, מתי אחקר, מתי אתעמל – שלא להזכיר את השאלה הגדולה אם אחיה או אמות... חיברתי תפילה קצרה בעברית הדלה שלי: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, תן לי מזל לגור עם אשתי אהובתי, אביטל-שרון, בארץ ישראל. תן להורים שלי, תן לאשתי, תן לכל משפחתי, כח לסבול כל קשיים עד פגישתנו. תן לי כח, גבורה, שכל, מזל וסבלנות לצאת מכלא זה, להגיע לארץ ישראל בדרך ישר וראוי". מאותו יום ואילך, בכל פעם שנלקחתי לחקירה אמרתי את התפילה פעמיים. עד מהרה הייתי חוזר עליה מידי לילה בטרם ארדם".

(מתוך הספר "לא אירע רע")

לאחר שנקבע עונשו של נתן שרנסקי (הגליה לסיביר) - פנה שרנסקי לשופט:

אתה השופט, חושב שהנך חופשי. אך דע לך שמבין שנינו, אני הוא בן החורין האמיתי! אמנם גופי יהיה משועבד, אבל רוחי תישאר חופשית, כי לא נכנעתי לגזירותיכם ונשארתי נאמן לאמונותי. אך לך, השופט, קבעו מה לאמר... גופך אמנם משוחרר אבל רוחך משועבדת.

(ציטוט מתוך פירושו של הרב מרדכי אלון להגדה של פסח)

1. כיצד הצליח נתן שרנסקי לשמור על חירותו הרוחנית?
2. הביאו דוגמאות של דמויות נוספות שחוו חירות רוחנית למרות מצב של שעבוד פיזי.

3. המעבר מעבדות לחירות

כפי שלמדנו, ישנם עבדים שמצליחים לחוות תחושת חירות על אף התנאים הקשים שבהם הם חיים בפועל. למרות העבדות המפרכת של אבותינו במצרים, הם הצליחו לשמור על התנהגות מסוימת של חירות.

סממנים של חירות במצרים:

1. בני ישראל שמרו על מנהגים שמיוחדים רק להם
2. בני ישראל התנגדו לגזירות פרעה
3. בני ישראל לא קיבלו את האמונה הדתית של המצרים

לפניכם רשימת מקורות מן התורה ומן המדרש המתארים מעשים של חירות עוד בהיות בני ישראל משועבדים במצרים. התאימו בינם לבין המאפיינים של סממני החירות.

"ותיראן המילדות את האלוהים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים, ותזיין את הילדים"
(שמות א, יז)

"ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם:
משכּו וקּוּזוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפּוּחוֹתֵיכֶם וּשְׂזוּטוֹ הַפָּסוּז׃"
(שמות יב, כא)

"...שלא שינו את שמם ושלא שינו את לשונם ושלא גלו סודם"
(שמות רבה א, כח)

המעבר מעבדות לחירות אינו קל. קשה לעבד להשתחרר מן התחושה המוכרת של העבדות שבתוכה חי זמן רב. על אף שהעבדות היא מצב קשה ביותר, יש בה מידה מסויימת של נוחות שגורמת לעבד לרצות להשאר במצבו, ולא להסתכן בשבירת השיגרה.

עיינו בשמות כ"א ומיצאו פסוק המדגים מצב זה.

בדרך לארץ ישראל, כשהחלו הקשיים, בני ישראל שכחו את כל הצרות שהיו להם במצרים, וכך אמרו:

מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים,

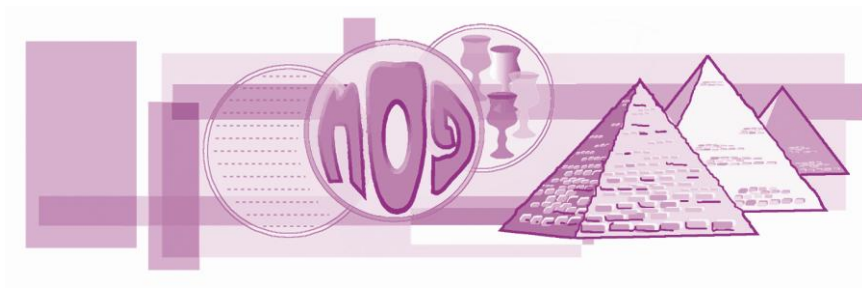
בשבתנו על סיר הבשר

באוכלנו לחם לשובע

(שמות טז, ג)

1. האם, להערכתכם, באמת אבותינו אכלו במצרים לחם לשובע? האם טענתם אכן משקפת את המציאות? נמקו.
2. אם לא - מדוע הם אמרו דברים אלו?

פרק ב - הנשים בגאולת מצרים

בפרק זה נלמד על תפקידן של הנשים, כפי שהוא מופיע בתנ"ך ובמדרש, ותרומתן לתהליך היציאה מעבדות לחרות. נשים רבות פעלו בזמן הגאולה; נציין שלוש נשים בולטות: יוכבד, מרים ובת פרעה. כל אשה תרמה בדרכה שלה לגאולת עם ישראל ממצרים.

1. יוכבד

פרעה גזר להמית את כל הבנים הנולדים:

"וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִלְכֵּי הָעִבְרִית אֲשֶׁר שֵׁם הָאִשָּׁה שִׁפְרָה

וּשְׁמָהּ הַשְּׁנִיית פֻּעֵה. וַיֹּאמֶר: בְּיָלְדָן אֶת הָעִבְרִיּוֹת וְרֵאִיתִן עַל

הָאֲבָנִים אִם בֶּן הוּא וְהִמָּתֵן אֹתוֹ וְאִם בַּת הִיא וְזִזְיָה"

(שמות א, טו-טז)

חז"ל זיהו את 'שפרה' עם יוכבד ואת 'פועה' עם בתה מרים. בשמות רבה מובאים כמה הסברים לכינויה של יוכבד בשם 'שפרה':

אשר שם האחת שפרה -

שהיתה משפרת את התינוק, כשהוא יוצא מלא דם.

ד"א שפרה - שפרו ורבו ישראל עליה.

ד"א שפרה - ששיפרה מעשיה לפני האלהים.

(שמות רבה, א יג)

2. מרים

מרים היתה בתם של יוכבד ועמרם ואחותם של אהרן ומשה. ביחידה זו נלמד על תכונותיה.

מהמדרש הבא עולה כי למרות שמרים היתה עדיין ילדה, היא גילתה *אמונה*: העזה להתווכח עם פרעה. זוהי אחת הסיבות שמרים זכתה לכינוי 'פועה'.

פועה - שהופיעה (=הֶעֱזָה) פנים כנגד פרעה, וזקפה חוטמה בו ואמרה לו: אוי לו לאותו האיש כשיבא האלהים ליפרע ממנו. נתמלא עליה חמה (=כעס) להרגה... אמרה לו יוכבד: אתה משגיח עליה? תינוקת היא, ואינה יודעת כלום... (שמות רבה א, יג)

1. בכל משפט, מופיעות שתי אפשרויות כשאחת מהן הופכת את המשפט למשפט נכון. ציינו את המילה הנכונה, והסבירו מדוע בחרתם בה.
פרעה כעס על **יוכבד / מרים** כי היא דברה אליו בחוצפה.
מרים אמרה לפרעה שה' **יסלח לו / יעניש אותו**.
יוכבד אמרה לפרעה שכדאי **להתחשב / לא להתחשב** בדבריה של מרים.
2. האם יוכבד אמרה לפרעה את האמת?
3. חז"ל אומרים במסכת נדרים: "מְשֻׁנִּים מפני השלום". הסבירו את דברי חז"ל וחישובו, באילו מקרים מותר לשנות מן האמת?

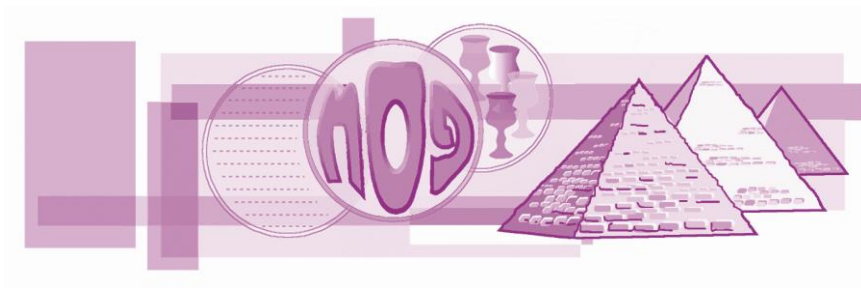

המדרש הבא מהווה דוגמא ל**אכפתיות** ו**אחריות** ה**צדק** ה**חברתי** שפיעמו ביוכבד ובמרים:

"וַתִּזְוֶינָה אֶת הַיְלָדִים" (א, יז)

למה הוצרך הכתוב לומר "ותחיינ את הילדים"?
יש קילוס (=שבח) בתוך קילוס.
לא דיין (=לא רק) שלא קיימו את דבריו
אלא עוד הוסיפו לעשות עמהם טובות:
יש מהם שהיו עניות,
והולכות המילדות ומְגֻבּוֹת (=עשו מגבית של) מים ומזון
מבתיים של עשירות
ובאות ונותנות לעניות, והן מחיות את בניהן.

(שמות רבה א, טו)

1. הכינו רשימה של דברים שנחוצים לתינוק שנולד.
2. כתבו דו-שיח בין המיילדות לבין אשה עשירה בשעה שהן מבקשות ממנה מים ומזון.
3. א. האם אתם מכירים יצירה ספרותית או סרט העוסקים בעניין דומה? שאלו את קרובי משפחתכם.
- ב. ציינו נקודות של דמיון ושוני בין היצירה שמצאתם לבין המדרש על המיילדות.
4. האם אתם מכירים מוסדות העוסקים בעזרה לנזקקים? פרטו.

אחת מתכונותיה של מרים היא **מַתְּלֵיפָה**. היתה למרים יכולת למצוא פתרון מקורי בזמן לחץ. כאשר מרים ראתה שבת פרעה רוצה להעביר את משה לארמון, הציעה לבת המלך מעין "עזרה": אשה מינקת שתניק עבורה את הילד.

עיינו בחומש שמות פרק ב' ומיצאו את הפסוק המתאים.
מדוע הציעה מרים הצעה זו?
פיתחו בחומש שמות פרק טו פסוק כא בדברי רש"י, ומיצאו תכונה נוספת שבה הצטיינה מרים.

מרים היתה **מַתְּלֵיפָה**.

"ותקוּזוּ מרים הנביאה אוֹזוֹת אהרן את התף בידה
ותצאן כל הנשים אוֹזֵרִיה בתופים ובמזוֹלוֹת,
ותען להם מרים:
שירו ל-ה' כִּי גָאֵה גָאֵה סוֹס ורכבו רמה בים"
(שמות טו, כ-כא)

הכתוב מזכיר אותה יחד עם משה ואהרן.

כי העליתך מארץ מצרים ומבית עבדים פדיתך ואשלוז לפניך את משה אהרון ומרים (מיכה ו, ד)

1. עירכו רשימה של תכונות הנדרשות ממנהיג.
2. ציינו שלושה שמות של מנהיגים שאתם מכירים, ופרטו את פועלם.
3. האם אתם מכירים היום, או בעבר, אשה מנהיגה? רשמו את שמה ומה אתם יודעים עליה.

אחת ממנהיגות הציונות ומייסדת הארגון העולמי "הדסה" לפני
קום המדינה הייתה הנרייטה סאלד. קיראו על אישיותה ופועלה,
ודווחו לקבוצה. ניתן להיעזר באנציקלופדיה או לגלוש
באינטרנט.

מנהיגה נוספת שפעלה בתקופה שלפני הקמת המדינה אחת מניה שוחט. לפניכם עיקרי
סיפור חייה:

מניה נולדה ברוסיה למשפחה אמידה. אביה של מניה היה בעל אחוזה והיו לו הרבה
איכרים. תפקיד האיכרים היה לעבד את אדמות בעל האחוזה, לגדל את התבואה, לדאוג
לעצי הפרי ולבעלי החיים. מניה אהבה לשוטט בין העצים הגבוהים, לטייל לעבר בתי
האיכרים ולפגוש בילדיהם. אלה היו חבריה, איתם שיחקה ועמם שוחחה.
כך הכירה מקרוב את מצבם הקשה של האיכרים. הם היו עובדים הרבה שעות לפרנסתם,
והתמורה היתה מועטה. האיכרים חיו חיי דוחק ועוני. "כיצד ייתכן הדבר, הרי לנו יש כה
הרבה, ולהם, לאחרים, כה מעט" – מניה הצעירה לא הבינה. סבלם הרב נגע לליבה של
מניה... "רק אם אהיה אני עצמי פועלת, אוכל לחוש את מצבם, להבין אותם, ואולי גם
לעזור להם" – כך חשבה...
בעיר מינסק גר אחד מאחיה של מניה, ולו נגריה גדולה.

בהסכמת אמה ואחיה, מניה התקבלה לעבודה בנגריה. היא בחרה לעבוד כנגרית פשוטה. מניה נהגה לבקר בבתי החרושת בהם עבדו הפועלים היהודים בעיר, ולקשור קשרים עם בני משפחתם של הפועלים. תמיד השתדלה לעזור.

"שעות העבודה של הפועלים רבות מדי, יש לקצץ בשעות" חשבה, והשפיעה על אחיה להפחית משעות העבודה של הפועלים, אך לא משכרם. מאז עבדו פועלי אחיה אחת עשרה שעות ביום במקום חמש עשרה. "הפחתת שעות העבודה אינה מספיקה" חשבה מניה "הפועלים צריכים גם ללמוד, רק כך יבינו את מצבם וינסו לשנות אותו". היא הקימה חוגים

להשכלה, והתווכחה עם אלה שהתנגדו לדעתה. החוגים להשכלה פעלו בהצלחה. באותו זמן החלה גם להתעניין בתנועת "פועלי ציון" שהיתה תנועה ציונית גדולה של פועלים יהודים. לימים עלתה לארץ ישראל, התחתנה עם ישראל שוחט והקימה משפחה בישראל. מניה היתה מבכירי חברי תנועת "השומר", התנועה שדאגה להגנת הישוב היהודי לפני הקמת המדינה.

מניה המשיכה לעזור לכל דורש: לעזור בבנין הארץ, בארגון כספים להתיישבויות חדשות, ויצאה לשליחויות רבות בארץ ובחוץ לארץ.

(מתוך "מסיפורי השומר")

1. איזו עובדה בחייה של מניה נגעה לליבכם במיוחד?
2. ספרו על מקרה בו התבוננות בסביבה גרמה לאיש או לאשה לשנות את מהלך חייהם.

3. בת פרעה

עיינו בחומש שמות פרק ב, וקיראו פסוקים ה-ו.
בספר דברי הימים א, ד, יח נאמר:

"ואלה בני בתיה בת פרעה"

על פסוק זה דרשו חז"ל:

ר' יהושע דסכנין בשם רבי לוי:
אמר לה הקב"ה לבתיה בת פרעה:
משה לא היה בנך וקראתו 'בנך'
אף את לא את בתי ואני קורא אותך "בתי"
זו מרדה בעצת אביה ... הצילה את הרועה
(ויקרא רבה א, ג)

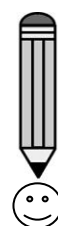
1. במה בת פרעה מרדה באביה?
2. האם בת פרעה שיערה שהמינקת שמרים הביאה היא אם הילד? אם כן, כיצד ניתן להבין את הצעתה לתת שכר למינקת?
3. האם נכון להגדיר את דברי ה' כ"מידה כנגד מידה"? נמקו.
4. רישמו דוגמא נוספת מן התורה בה נעשה שימוש ב"מידה כנגד מידה".
5. ניתן לכנות את בת פרעה "חסידת אומות העולם". הסבירו מושג זה והביאו דוגמאות נוספות לחסיד/חסידת אומות העולם.

איור: רזי פלדמן

בתפזורת הבאה מסתתרות מילים הקשורות לחומר הנלמד

א	ב	צ	פ	ו	ע	ה	ע
מ	ו	ג	א	ו	ל	ה	ב
ר	צ	מ	ת	ו	ר	ח	ד
י	ד	ר	ץ	ב	ה	ז	צ
ס	ט	ד	י	ש	פ	ר	ה
ס	נ	ש	י	ס	ח	ו	י
א	ח	ר	י	ו	ת	ה	ת
פ	ת	ה	ע	ר	פ	ת	ב

1

2

3

4

5

6

7

90